

Oefenen met andere organisaties onontkoombaar

Waterschappen midden Nederland werken samen bij crises

De waterschappen Vallei en Eem, Groot Salland, Veluwe, Rivierenland, Rijn en IJssel en De Stichtse Rijnlanden gaan intensief samenwerken bij het beheersen van crises. De dijkgraven van de waterschappen hebben daartoe eind februari een overeenkomst ondertekend in Arnhem. “Je bent afhankelijk van onderling vertrouwen en samenwerking. Elkaar kennen is erg belangrijk.”

— Jaap van Peperstraten

Het gaat vooral om samenwerking bij het oefenen van calamiteitsituaties. Hiertoe is een Beleidsplan Oefenen gemaakt. Afsproken is dat elk waterschap minimaal twee keer per jaar oefent. Vanaf volgend jaar worden de oefeningen gezamenlijk uitgevoerd. Dit bespaart ieder waterschap zeventigduizend euro per jaar. Het Beleidsplan Oefenen voorziet ook in het multidisciplinair oefenen met andere organisaties. “Er is veel winst te halen als de waterschappen zich ook presenteren in de algemene calamiteitenkolom”, zo benadrukte Gert Verwolf, dijkgraaf van Waterschap Veluwe, in zijn welkomstwoord. “Over vier jaar willen we een goed geoefende calamiteitenorganisatie hebben en deelgenoot worden van de algemene oefenbeleidsplannen.”

— Hans Alders, Commissaris van de Koningin in de provincie Groningen, maar vooral aanwezig als voorzitter van het Landelijk Beraad Rampenbestrijding, wees er op dat rampen en crises altijd ongelegen komen en ook altijd buiten kantooruren optreden. “En iedere ramp gedraagt zich vaak net even anders dan van tevoren gedacht.” Volgens hem is multidisciplinair oefenen noodzakelijk, omdat in het verleden meerdere malen is gebleken dat de brandweer niet wist wat een waterschap is en doet en dat gemeenten niet wisten wat de taak van de brandweer is bij rampen waar geen

brand bij is. Om zijn verhaal kracht bij te zetten, belichtte hij de langdurige regenval in 1998 in het hooggelegen Drenthe.

— “In onze laaggelegen provincie kwam het water alsmar hoger en hoger, maar van het waterschap hoorden we niets. Bekend was dat er een aanhoudende landinwaartse wind stond waardoor er geen water geloosd kon worden op de Waddenzee. Dat maakte de problemen er zeker niet minder op. De ongerustheid nam alsmar toe, zeker toen er her en der plas-dras-situaties ontstonden en in Groningen Zuid het water door de dijk begon te sijpelen. Nog steeds hoorden we niets van het waterschap. Toen wij uiteindelijk eens belden, reageerde het waterschap een beetje geïrriteerd, want het was hun probleem en zij zorgden wel voor een oplossing.”

— Crisiscentrum

— Alders heeft toen alle betrokken overheden en organisaties bij elkaar geroepen en is toen samen met anderen 14 dagen achtereen het crisiscentrum niet uit geweest. De druppel die de emmer deed overlopen, was dat het ziekenhuis van Groningen, waar alle elementaire voorzieningen evenals het noodaggregaat in de kelder stonden, gevaar liep. “Besloten is tot een gecontroleerde inundatie van de Tussenklappenpolder om te voorkomen dat de stad Groningen onder water zou komen te staan. Om het ziekenhuis is nog snel een

nooddijk aangelegd. Slagvaardig optreden lukt alleen maar als waterschap, brandweer, provincie en gemeente elkaar begrijpen. Daarom is multidisciplinair oefenen zo belangrijk. Als het echt spannend wordt, bent u daarvan afhankelijk.”

— Uit de evaluatie van de watersnood kwam onder meer naar voren dat het waterschap zich had opgesteld als een naar binnen gerichte organisatie die zich afvroeg waar andere overheden zich nou druk over maakten. Ook bleek uit de evaluatie het grote belang van gezamenlijke planvorming en gezamenlijk oefenen. Alders complementeerde de zes waterschappen voor hun gezamenlijke aanpak en sprak de hoop uit dat het Gelderse initiatief een inspiratiebron kan zijn voor andere waterschappen. “Ik krijg nog wel eens “nieuwe” rampenplannen opgestuurd van waterschappen waarin het woord rijkspolitie staat evenals negencijferige telefoonnummers. Anderzijds dreigen we op het punt van veiligheidsregio's opnieuw de fout in te gaan door de waterschappen daarin geen volwaardige plaats te geven. De dijkgraaf krijgt daarin slechts een adviserende rol.”

— Het kon niet anders of Henk Geveke, directeur Crisisbeheersing van het Directoraat-generaal Veiligheid van het Ministerie van BZK, ging in op de veiligheidsregio's waaraan momenteel gewerkt wordt. De be-

doeling is dat er 25 veiligheidsregio's komen in Nederland op de schaal van de politie-regio's. Achtergrond hiervan is de totstandkoming van een bestuurlijke regionale structuur op het terrein van de veiligheid die moet resulteren in slagvaardiger optreden bij crises. Elementaire vraag is natuurlijk wie het in zo'n veiligheidsregio voor het zeggen heeft en hoe dat zich verhoudt tot de eventueel gekozen burgemeester. Vragen te over die Henk Geveke niet allemaal kon beantwoorden. Hij wees er wel op dat samenwerking noodzakelijk is, maar tegelijkertijd dat het vaak mis gaat op dat terrein.

— Doorzettingsmacht

— “Crisismanagement is gezien de huidige bestuurlijke organisatie erg ingewikkeld. De organisatie van de crisisbeheersing is versnipperd, te vrijblijvend en de verantwoordelijkheidsverdeling is niet altijd duidelijk. Het beleid van de veiligheidsregio's is gericht op een krachtige regio waar een multidisciplinaire dienst uitvoerende taken op zich neemt. Bij crises krijgt de voorzitter van de veiligheidsregio doorzettingsmacht. De rol van de burgemeester, maar ook van de Commissaris van de Koningin, is dan uitgespeeld. Dit moet met waarborgen worden omgeven. Vandaar dat de benoeming van de veiligheidsregiovoorzitter via de Kroon verloopt. Verder is het van belang dat de dijkgraaf in het regiobestuur van de veiligheidsregio zit.”

— De waterschappen ziet Geveke als een belangrijke partner in de crisisbeheersing en dus ook in de veiligheidsregio. De waterschappen moeten volgens hem dan ook nadrukkelijk deelnemen aan multidisciplinair oefenen. “En tijdens het oefenen moeten mensen aangesproken worden op hun competenties. In evaluatieverslagen van rampen staat altijd hetzelfde, namelijk dat er meer geoefend moet worden en dat opleiding meer aandacht moet krijgen. Vandaar dat professionalisering in de eigen kolom van belang is, maar ook in de samenwerking met anderen.” Om de implementatie van de plannen van de zes waterschappen te bevorderen, gaat zijn ministerie 37.500 euro bijdragen, zo maakte hij bekend.

— Multidisciplinair oefenen

— Ook Paul Joosten, directeur Brandweer van Hulpverleningsregio Gelderland Midden, pleitte voor multidisciplinair oefenen. En daarmee kan volgens hem niet snel genoeg begonnen worden. “Wacht nou niet totdat de eigen calamiteitenorganisatie helemaal is opgetuigd, maar begin er gewoon mee. Gaat het mis tijdens een oefening, dan gaat het mis. Daar zijn oefeningen voor, van fouten kun je veel leren.”

— Joosten weet nog goed hoe hij in 1995 uit een andere regio in Ede terecht kwam. “Ik had me erg gefocust op mogelijke bosbranden. Toen in 1995 bij hoog water in de

rivieren het Waterschap Vallei en Eem ons belde, wist ik inderdaad niks van het waterschap en ik kende daar ook niemand van. Ik stelde wel vast dat ze geen enkel plan hadden in verband met een mogelijke dijkdoorbraak. Toch is het allemaal wel goed gekomen. We zijn door twee zaken gered: de beperkte grootte van het gebied waardoor we goed op elkaar waren ingespeeld en door de professionaliteit van het waterschap.”

— Joosten is erg blij met het initiatief van de zes waterschappen om te gaan samenwerken. “Ik vind het belangrijk dat waterschappen bestuurslid worden van de nieuwe veiligheidsregio's. Zij horen er nadrukkelijk bij. Je bent afhankelijk van onderling vertrouwen en samenwerking. In 2004 zijn we bij de drie waterschappen van ons gebied geweest en hebben we afgesproken om structureel contacten te onderhouden op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Elkaar kennen is erg belangrijk. Daarom bieden wij aan om regelmatig een hulpverleningsborrel te organiseren. Samenwerking is heerlijk.”